

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

29 вересня 2016 р.

№31-ріш

Справа №2-26.213/11-2016

**Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу**

Адміністративна колегія Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання з попередніми висновками другого відділу досліджень та розслідувань від 16.05.2016 №2-06/127-пв у справі №2-26.213/11-2016 та матеріали справи №2-26.213/11-2016 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції товариством з обмеженою відповідальністю «Соляні» /ідентифікаційний код 38790177/,

ВСТАНОВИЛА:

Розпорядженням адміністративної колегії Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення, територіальне відділення) від 22.03.2016 №11-р розпочато розгляд справи №2-26.213/11-2016 за ознаками вчинення товариством з обмеженою відповідальністю «Соляні» /ідентифікаційний код 38790177/ (надалі – ТОВ "Соляні", Товариство) порушення, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели або можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

За результатами розгляду справи №2-26.213/11-2016 встановлено наступне.

ТОВ "Соляні" є юридичною особою, основним видом економічної діяльності якого є комплексне обслуговування об'єктів (код КВЕД 81.10).

Відповідно до інформації, наданої Товариством до Відділення, зокрема листом від 04.09.2015 №2/580 на вимогу про надання інформації від 07.08.2015 №2-292/80-1233, на балансі Товариства знаходяться понад сто сорока житлових будинків, які обслуговуються на підставі Договору на утримання житлових будинків, споруд та прибудинкових територій від 01.10.2014 (надалі – Договір від 01.10.2014), укладеного між Товариством та Миколаївською міською радою в особі Управління з використання та розвитку комунальної власності Миколаївської міської ради (Власник) і Департаменту житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради (Замовник), копія якого була надана Відділенню листом Товариства від 25.08.2015 №2/566.

У побудинкових інформаційно-оборотних відомостях, що були надані Товариством до Відділення, зокрема листом від 04.09.2015 №2/580, також зазначені будинки, в яких власникам (наймачам) (надалі – Власники) з боку Товариства з жовтня 2014 року

надаються послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Для надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій Товариство у статусі виконавця укладає з Власниками у статусі споживачів договори про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

За змістом листа Товариства від 25.08.2015 №2/566 Товариство надає послуги з утримання та обслуговування будинків і споруд та прибудинкових територій, починаючи з 01.10.2014.

У значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» Товариство є суб'єктом господарювання, і до нього можливе застосування положень цього Закону.

За результатами дослідження, здійсненого відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 №49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за №317/6605, (надалі – Методика), з метою з'ясування підстав для визнання монопольного становища Товариства відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» встановлено наступне.

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- Товариство з обмеженою відповідальністю «Соляні»;
- послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Товарними межами ринку за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару є послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 24.06.2004 №1875-IV утриманням будинків і прибудинкових територій є господарська діяльність, спрямована на задоволення потреби фізичної чи юридичної особи щодо забезпечення експлуатації та/або ремонту жилих та нежилых приміщень, будинків і споруд, комплексів будинків і споруд, а також утримання прилеглої до них (прибудинкової) території відповідно до вимог нормативів, норм, стандартів, порядків і правил згідно із законодавством.

Відповідно до статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій відносяться до житлово-комунальних послуг, але за функціональним призначенням є окремим видом послуг, які відрізняються від інших видів житлово-комунальних послуг.

Правове регламентування надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій забезпечується спеціальними окремими нормативно-правовими актами, а саме:

- постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 №869, якою затверджений Порядок формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій;

- наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 17.05.2005 №76 (зареєстрований в Міністерстві юстиції України 25.08.2005 за №927/11207), яким затверджені Правила утримання жилих будинків та прибудинкових територій;

- наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 10.08.2004 №150 (зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21.08.2004 за №1046/9645), яким затверджений Примірний перелік послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій та послуг з ремонту приміщень, будинків, споруд;

- постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 №529, якою затверджений Типовий договір про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових

територій.

Послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, як предмет господарського обороту, за функціональним призначення та за показниками взаємозамінності не мають замінників.

Територіальними (географічними) межами ринку, який досліджувався, є територія у м. Миколаєві у межах розташування будинків та прибудинкових територій, що обслуговується Товариством.

Часовими межами ринку визначено період з жовтня 2014 року до квітня 2016 року, протягом якого залишались незмінні структура ринку, співвідношення попиту та пропозицій на ньому.

Перелік споживачів

Споживачами послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій є власники (наймачі) приміщень в будинках, що обслуговуються Товариством.

Бар'єри вступу на ринок

Відсутність конкуренції на досліджуваному ринку обумовлена, насамперед, існуванням адміністративного бар'єру доступу на ринок.

Згідно з частиною третьою статті 24 Житлового кодексу Української РСР жилий будинок може експлуатуватися **тільки однією житлово-експлуатаційною організацією**.

Отже, чинне законодавство України виключає можливість експлуатації житлового будинку двома або більшою кількістю суб'єктів господарювання. Тобто у споживачів послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, що надаються Товариством, відсутні альтернативні джерела отримання вказаних послуг.

Відповідно до частини другої статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» учасниками відносин у сфері житлово-комунальних послуг є: власник, споживач, виконавець, виробник.

Частиною першою статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг **здійснюються виключно на договірних засадах**.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцем є суб'єкт господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальної послуги споживачу **відповідно до умов договору**.

Пунктом 1 частини першої статті 20 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено права споживача: одержувати вчасно та відповідної якості житлово-комунальні послуги згідно із законодавством та умовами договору на надання житлово-комунальних послуг.

01 жовтня 2014 року Миколаївська міська рада, в особі Управління з використання та розвитку комунальної власності Миколаївської міської ради (Власник) і Департаменту житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради (Замовник), уклала з Товариством Договір на утримання житлових будинків, споруд та прибудинкових територій та склала акт приймання-передачі комунального майна від 01.10.2014.

За умовами вказаного договору Товариство набуло статусу єдиного виконавця послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій на території м. Миколаєва у межах розташування переданих на баланс Товариства будинків і прибудинкових територій.

Для надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій Товариство у статусі виконавця уклало з відповідними Власниками у статусі споживачів договори про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Отже, вищезазначені договори, у тому числі в силу законодавчих приписів, також є бар'єрами вступу на досліджуваний ринок, оскільки за волевиявленням сторін Товариство на певний час у межах певної території визначено виконавцем вказаних послуг. При

цьому слід врахувати, що законодавство України не допускає надання житлово-комунальних послуг інакше, ніж на підставі договору.

Наявність у Товариства статусу балансоутримувача відповідних будинків дає підстави розглядати і поведінкові бар'єри, під якими слід розуміти перешкоди вступу на ринок, створювані самим суб'єктом господарювання, який вже діє на ринку.

До поведінкових бар'єрів вступу на ринок послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, зокрема відносяться можливі діяння балансоутримувача у вигляді необгрунтованого затягування процесу передачі будинків на баланс суб'єкта господарювання, який виявив намір увійти на ринок та стати виконавцем послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Зазначені поведінкові бар'єри вступу на вказаний ринок неодноразово виявлялись органами Антимонопольного комітету, про що свідчить і судова практика розгляду відповідної категорії справ, зокрема постанови Вищого господарського суду України від 05.06.2012 у справі №39/222 та від 25.09.2012 у справі №5011-58/2255-2012.

Структура досліджуваного ринку також обумовлена законодавчими приписами, насамперед, частиною третьою статті 24 Житлового кодексу Української РСР, з урахуванням якого Товариство є єдиним монопольним виконавцем послуг з утримання та обслуговування будинків і споруд та прибудинкових територій на досліджуваному ринку.

Товариство не надало до Відділення жодного доказу, який б свідчив про наявність конкуренції на досліджуваному ринку.

Таким чином, Товариство відповідно до Методики та абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» займало з жовтня 2014 року до квітня 2016 року монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у межах території розташування будинків та прибудинкових територій, що у вказаний період обслуговувались Товариством, з часткою 100 відсотків, оскільки на цьому ринку в зазначених межах у нього не було жодного конкурента.

Товариство, виходячи зі змісту Договору на утримання житлових будинків, споруд та прибудинкових територій від 01.10.2014 та договорів про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, укладених Товариством з Власниками приміщень в будинках, що обслуговуються Товариством, на досліджуваному ринку здійснює діяльність у статусі виконавця надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Закон України «Про житлово-комунальні послуги» визначає основні засади організаційних, господарських відносин, що виникають у сфері надання та споживання житлово-комунальних послуг між їхніми виробниками, виконавцями і споживачами, а також їхні права та обов'язки.

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до повноважень органів місцевого самоврядування у сфері житлово-комунальних послуг належить, зокрема встановлення цін/тарифів на житлово-комунальні послуги відповідно до закону.

Згідно з підпунктом 2 пункту «а» статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на побутові, комунальні, транспортні та інші послуги.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» залежно від функціонального призначення житлово-комунальні послуги поділяються, зокрема на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій (прибирання внутрішньобудинкових приміщень та прибудинкової території, санітарно-технічне обслуговування, обслуговування внутрішньобудинкових мереж, утримання ліфтів, освітлення місць загального користування, поточний ремонт, вивезення побутових відходів тощо).

Статтею 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначений порядок формування та затвердження цін/тарифів на житлово-комунальні послуги.

Відповідно до частини першої статті 31 цього ж Закону порядок формування цін/тарифів на кожний вид житлово-комунальних послуг другої груп (пункт 2 частини першої статті 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги») визначає Кабінет Міністрів України.

Частиною другою статті 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що виконавці/виробники здійснюють розрахунки економічно обґрунтованих витрат на виробництво (надання) житлово-комунальних послуг і подають їх органам, уповноваженим здійснювати встановлення тарифів.

Згідно з частиною третьою статті 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» органи місцевого самоврядування встановлюють тарифи на житлово-комунальні послуги в розмірі не нижче економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво (надання).

Як вбачається з частини другої статті 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавці/виробники здійснюють розрахунки економічно обґрунтованих витрат на виробництво (надання) житлово-комунальних послуг і подають їх органам, уповноваженим здійснювати встановлення тарифів.

Порядок доведення до споживачів інформації про перелік житлово-комунальних послуг, структуру цін/тарифів, зміну цін/тарифів з обґрунтуванням її необхідності та про врахування відповідної позиції територіальних громад розробляється і затверджується центральним органом виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства.

Абзацом 6 пункту 2 Порядку формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 №869, також передбачено, що інформація про перелік послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, їх вартість, структуру тарифу, його зміну з обґрунтуванням її необхідності доводиться до відома споживачів у порядку, затвердженому Мінрегіоном.

Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.07.2012 №390, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16.08.2012 за №1380/21692, затверджений Порядок доведення до споживачів інформації про перелік житлово-комунальних послуг, структуру цін/тарифів, зміну цін/тарифів з обґрунтуванням її необхідності та про врахування відповідної позиції територіальних громад (надалі – Порядок №390), який визначає механізм доведення суб'єктами господарювання, що виробляють або надають житлово-комунальні послуги, до відома споживачів інформації про перелік житлово-комунальних послуг, структуру цін/тарифів, зміну цін/тарифів з обґрунтуванням її необхідності та врахування відповідної позиції територіальних громад при встановленні уповноваженими органами тарифів на житлово-комунальні послуги.

Відповідно до пункту 2.1 Порядку №390 суб'єкти господарювання здійснюють розрахунки економічно обґрунтованих витрат на виробництво (надання) житлово-комунальних послуг і подають їх органам, уповноваженим здійснювати встановлення тарифів.

Як встановлено пунктом 2.2 Порядку №390, протягом п'яти робочих днів з дня подання відповідних розрахунків до органу, уповноваженого встановлювати тарифи, суб'єкти господарювання інформують споживачів про намір здійснити зміну тарифів за визначеними цим Порядком способами.

Згідно з пунктом 2.4 Порядку №390 суб'єктами господарювання, що надають послугу з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, до відома споживачів доводиться така інформація:

- загальний розмір тарифу (з податком на додану вартість) для кожного конкретного будинку;

- перелік послуг, що входять до складу послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, що надаватимуться в кожному конкретному будинку, та їх вартість;

- періодичність та строки надання послуг;

- обґрунтування причин зміни тарифу (зазначення розміру діючого тарифу та відсотка відшкодування затвердженим тарифом собівартості, планового економічно обґрунтованого тарифу, дати, коли тариф востаннє переглядався, причин перегляду тарифу, визначення відсотка зростання основних складових тарифу (заробітної плати, електроенергії, матеріалів), визначення відсотка підвищення тарифу тощо);

- інша додаткова інформація, визначена суб'єктом господарювання та/або органом, уповноваженим встановлювати тарифи.

Зазначена інформація доводиться до відома споживачів шляхом розміщення на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування в мережі Інтернет (за наявності), в друкованому засобі масової інформації місцевої сфери розповсюдження (перевага надається друкованим засобам масової інформації органу місцевого самоврядування), веб-сайті суб'єкта господарювання (за наявності) та в кожному конкретному будинку (на прибудинковій території), зокрема на інформаційних стендах у під'їздах будинків та біля них.

Суб'єкт господарювання додатково може також доводити до відома споживачів інформацію за допомогою радіо, телебачення та способу, визначеного статутом територіальної громади.

У пункті 2.6 Порядку №390 зазначено, що способи доведення до відома споживачів інформації не обмежуються тими, що передбачені цим Порядком. Інформація повинна бути повною, змістовною та достовірною (пункт 2.7 Порядку №390).

Як передбачено пунктами 2.8 і 2.9 Порядку №390, у процесі доведення до відома споживачів інформації усі зауваження і пропозиції фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань підлягають реєстрації та обов'язковому розгляду суб'єктом господарювання. Зауваження і пропозиції, які отримані органом місцевого самоврядування, надсилаються для розгляду суб'єкту господарювання. За результатами такого розгляду суб'єкт господарювання приймає рішення про їх урахування чи відхилення. Суб'єкт господарювання в установленому законодавством порядку повідомляє споживача, який надав свої пропозиції та зауваження, про їх урахування або відхилення. При цьому у разі відхилення пропозицій і зауважень суб'єктом господарювання надаються споживачеві обґрунтовані пояснення.

У разі врахування зауважень і пропозицій суб'єкт господарювання здійснює перерахунок тарифу та передає його органу місцевого самоврядування листом з висловленою позицією та відповідними обґрунтуваннями (пункт 2.10 Порядку №390).

Згідно з пунктом 2.11 Порядку №390 у разі відсутності пропозицій та зауважень від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань або вмотивованого їх відхилення, суб'єкт господарювання письмово сповіщає про це орган місцевого самоврядування.

Відповідно до пунктів 2.12 та 2.13 Порядку №390 строк, протягом якого від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань приймаються зауваження і пропозиції, встановлюється суб'єктом господарювання, але він не може бути меншим за 14 календарних днів та більшим ніж 20 календарних днів з дня повідомлення споживачів про намір здійснити зміну тарифів на житлово-комунальні послуги. *Суб'єктом господарювання під час доведення до відома споживачів інформації обов'язково зазначається строк, протягом якого від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань приймаються зауваження і пропозиції, а також повідомляється адреса, на яку необхідно їх надсилати.*

Пункт 2 частини першої статті 20 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» закріплює право споживача одержувати в установленому законодавством порядку необхідну інформацію про перелік житлово-комунальних послуг, їх вартість,

загальну вартість місячного платежу, структуру ціни/тарифу, норми споживання, порядок надання житлово-комунальних послуг, їх споживчі властивості тощо.

Отже, системний аналіз вищевказаних приписів законодавства України передбачає обов'язок суб'єктів господарювання, що виробляють або надають житлово-комунальні послуги, у тому числі послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, доводити до відома споживачів інформацію про перелік житлово-комунальних послуг, структуру цін/тарифів, зміну цін/тарифів з обґрунтуванням її необхідності та врахування відповідної позиції територіальних громад при встановленні уповноваженими органами тарифів на житлово-комунальні послуги.

У травні 2015 року виконавчий комітет Миколаївської міської ради (надалі – ВК ММР) за результатами розгляду звернень керівників житлово-експлуатаційних підприємств прийняв рішення від 13.05.2015 №339 «Про коригування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій» (надалі – Рішення №339).

Відповідно до пункту 2 цього рішення ВК ММР провів коригування діючих тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій по статтях витрат «електроенергія для ліфтів», «електроенергія на освітлення місць загального користування» з урахуванням поетапного підвищення вартості електричної енергії згідно з діючим законодавством *та затвердив тарифи на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які надаються мешканцям (населенню) будинків житлового фонду Миколаївської міської ради.*

Пунктом 1.3.5 Тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, затверджених Рішенням №339, були встановлені тарифи на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, що надаються Товариством.

Втім, як встановлено Відділенням, Товариство не доводило до споживачів інформацію про послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій в обсязі та у спосіб, що передбачено Порядком №390, з додержанням всіх його вимог.

Враховуючи те, що законодавчі приписи щодо обов'язку суб'єктів господарювання, які надають послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, доводити до відома споживачів відповідну інформації про вказані послуги, передбачені правовими нормами таких основних законодавчих актів у сфері надання та споживання житлово-комунальних послуг як:

- Закон України «Про житлово-комунальні послуги» від 24.06.2004 №1875-IV;
- Порядок формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 №869;
- Порядок доведення до споживачів інформації про перелік житлово-комунальних послуг, структуру цін/тарифів, зміну цін/тарифів з обґрунтуванням її необхідності та про врахування відповідної позиції територіальних громад», затверджений наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.07.2012 №390 та зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16.08.2012 за №1380/21692, **то Товариство порушило основи державного регулювання у сфері житлово-комунальних послуг, у тому числі абзац 6 пункту 2 Порядку формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 №869.**

Товариство не надало до Відділення жодного доказу, який би свідчив, що Товариство доводило відповідну інформацію до споживачів щодо послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Твердження Товариства, у листі від 25.08.2015 №2/566, що «Товариство забезпечує інформування споживачів про рівень цін та тарифів на платні послуги, їх зміну шляхом розміщення відповідної інформації на інформаційних стендах», не може бути взято до уваги, оскільки зазначене не підтверджено будь-якими належними доказами. Більш того,

доведення до споживачів відповідної інформації лише таким способом є об'єктивним підтвердженням вини Товариства у недотриманні способів доведення до споживачів відповідної інформації, які імперативно передбачені Порядком №390.

Відповідно до змісту Порядку №390, а саме пунктів:

2.12. Строк, протягом якого від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань приймаються зауваження і пропозиції, встановлюється суб'єктом господарювання, але він не може бути меншим за 14 календарних днів та більшим ніж 20 календарних днів з дня повідомлення споживачів про намір здійснити зміну тарифів на житлово-комунальні послуги.

2.16. Спори щодо доведення до відома споживачів інформації про перелік житлово-комунальних послуг, структуру цін/тарифів, зміну цін/тарифів з обґрунтуванням її необхідності та про врахування відповідної позиції територіальних громад вирішується відповідно до чинного законодавства.

Не доведення Товариством до відома споживачів інформації, зокрема про перелік житлово-комунальних послуг, структуру цін/тарифів та не врахування відповідної позиції територіальних громад при встановленні уповноваженим органом для Товариства тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій може призвести до порушення прав та ущемлення інтересів споживачів цих послуг, оскільки споживачі були позбавлені права на своєчасне ознайомлення з відповідною інформацією, а також внесення пропозицій і зауважень, щодо встановлених цін/тарифів Товариством.

Закон України «Про захист прав споживачів» регулює відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг різних форм власності, встановлює права споживачів, а також визначає механізм їх захисту та основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів.

Відповідно до пункту 4 частини першої статті 4 та абзацу 1 частини першої статті 15 Закону України «Про захист прав споживачів» споживач має право на одержання необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про продукцію, що забезпечує можливість її свідомого і компетентного вибору.

Згідно з пунктом 19 статті 1 цього ж Закону продукція – будь-які виріб (товар), робота чи послуга, що виготовляються, виконуються чи надаються для задоволення суспільних потреб.

Статтею 21 Закону України «Про захист прав споживачів» імперативно визначено, що права споживача вважаються в будь-якому разі порушеними, зокрема якщо:

- при наданні послуги, від якої **споживач не може відмовитись, а одержати може лише в одного виконавця**, виконавець нав'язує такі умови одержання послуги, які ставлять споживача у нерівне становище порівняно з іншими споживачами та/або виконавцями (пункт 3);

- будь-яким чином (крім випадків, передбачених законом) обмежується право споживача на одержання необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про відповідну продукцію (пункт 5);

- ціну продукції визначено неналежним чином (пункт 7) /*тариф для Товариства на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій був визначений без дотримання Порядку формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 №869/.*

Порушення прав та ущемлення інтересів споживачів на досліджуваному ринку було б неможливим за умов існування конкуренції на ринку. За наявності конкуренції споживач мав би можливість відмовитись від послуг Товариства, який порушує права та ущемляє інтереси споживачів його послуг та обрати іншого виконавця послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, який діяв би в межах та на підставі

чинного законодавства України. За таких обставин, виконавець послуг, щоб утримати споживача, не припускався б до вище перелічених діянь, а, навпаки, забезпечував реалізацію споживачами їх прав та враховував їх інтереси.

Не доведення Товариством до відома споживачів інформації про послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, зокрема щодо переліку таких послуг та структури цін/тарифів вказаних послуг, позбавило споживачів таких послуг і територіальну громаду висловити свою позицію щодо зазначених послуг, у тому числі щодо розрахунків економічно обґрунтованих витрат на надання Товариством послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Товариство, займаючи монопольне становище на досліджуваному ринку, має здійснювати свою господарську діяльність з дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції, які регламентують поведінку монополістів на відповідному ринку.

Стаття 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» відносить до основних завдань Антимонопольного комітету України (надалі – Комітет), зокрема здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом **та пріоритету прав споживачів**, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції. **Принцип пріоритету прав споживачів закріплений і у статті 4 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», де визначені основні принципи діяльності Антимонопольного комітету України.**

Згідно з частиною першою статті 2 Закону України «Про захист економічної конкуренції» згаданий Закон регулює відносини органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю із суб'єктами господарювання; **суб'єктів господарювання з іншими суб'єктами господарювання, із споживачами**, іншими юридичними та фізичними особами у зв'язку з економічною конкуренцією.

Відповідно до пункту 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

Частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» встановлено, що зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, **або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів**, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку **забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.**

Згідно з частиною першою статті 1 Цивільного кодексу України (надалі – ЦК України) цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.

Частиною першою статті 2 ЦК України визначено, що учасниками цивільних відносин є **фізичні особи та юридичні особи.**

Згідно з статтею 13 ЦК України, цивільні права особа здійснює у межах, наданих їй договором або актами цивільного законодавства. **При здійсненні своїх прав особа зобов'язана утримуватися від дій, які могли б порушити права інших осіб. Не допускаються використання цивільних прав з метою неправомірного обмеження конкуренції, зловживання монопольним становищем на ринку, а також недобросовісна конкуренція.**

Статтею 19 Господарського кодексу України (надалі – ГК України) визначається,

що суб'єкти господарювання мають право без обмежень самостійно здійснювати господарську діяльність, **що не суперечить законодавству.**

Згідно з частиною першою статті 43 ГК України підприємці мають право без обмежень самостійно здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, **яку не заборонено законом.**

Частина друга статті 42 Конституції України наголошує, що Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція.

Відповідно до статті 5 ГК України Конституційні основи правового (господарського) порядку в Україні становлять, зокрема забезпечення державою захисту конкуренції у підприємницькій діяльності, недопущення зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірного обмеження конкуренції та недобросовісної конкуренції на ринку, визначення правил конкуренції та норм антимонопольного регулювання виключно законом.

З урахуванням вищенаведених приписів чинного законодавства України Товариство мало усвідомлювати можливість певного обмеження його діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі **пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умов, які породжують або могли б породжувати порушення прав та ущемлення інтересів споживачів.**

У взаємовідносинах монополіст (100 відсоткова доля ринку) – споживач, який знаходиться у стані стовідсоткової залежності, використовувати такий стан може лише монополіст, оскільки споживач не має вибору та переваг, які породжує економічна конкуренція на ринку.

За умов існування економічної конкуренції на ринку, необхідною ознакою якої, відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є можливість вибирати споживачами між кількома продавцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку, вищеописане діяння Товариства була б неможливою.

Листом від 17.05.2016 №2-292/80-689 Відділенням Товариству було надіслано копію подання з попередніми висновками у справі №2-26.213/11-2016. Вказаний лист Товариством було отримано 19.05.2016 про що свідчить картка рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення.

Так, листом від 27.05.2016 №2/247 (вх. від 27.05.2016 №2/247) на адресу територіального відділення Товариством було надане заперечення на попередні висновки у справі №2-26.213/11-2016.

У вищевказаному листі Товариство зазначає, що наведені у поданні з попередніми висновками у справі №2-26.213/11-2016 висновки щодо монопольного (домінуючого) становища Товариства на ринку надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, є такими, що не відповідають реальному стану справ, та зроблені виходячи із суб'єктивних та необґрунтованих суджень Відділення.

Відділення не може погодитись з таким твердженням, так як відповідно до рішення від 14.11.2014 №1083 Виконавчого комітету Миколаївської міської ради Товариство було визнано єдиним виконавцем послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій на об'єктах комунальної власності на території мкрн. Соляні.

Разом з тим, як зазначалось у вищевказаному листі стосовно можливих порушень Порядку №390 Товариство наголосило, що висновки є бездоказовими та зроблені без урахування інформації та доказів наданих Товариством у відповіді на відповідні вимоги, та, які підтверджують доведення інформації про зміну тарифів до відома споживачів.

Так, Товариством на вимогу Відділення було подано фотографію зроблену на

чорно-білому ксероксі на якій зображено «Куточок споживача» на якому виходячи з тверджень Товариства, розміщено інформацію про зміну цін/тарифів для споживачів. Наразі неможливо ідентифікувати місце розташування вказаного «куточка споживача», документи, які розташовані на поданому на фоту «куточку споживача» зображені так, що прочитати, що зазначено вказаних документах неможливо, а також Відділенням не встановлено час, дату та рік наданої копії фото «куточка споживача». Додаткових доказів (копії газет, копії/фото об'яв, веб-сайт) про належне доведення до відома споживача інформацію про зміну цін/тарифів на надання послуг Товариство не надало.

Отже, Товариство, займаючи монопольне становище на ринку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у межах території розташування будинків та прибудинкових територій, що обслуговувались Товариством, з часткою 100 відсотків, не довівши до споживачів інформацію про послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій в обсязі та у спосіб, що передбачено Порядком №390, з додержанням всіх його вимог, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Згідно чинного законодавства, а саме відповідно до абзацу четвертого пункту 2 статті 52 Закону України "Про захист економічної конкуренції" за порушення передбачені пунктами 1,2 та 4 статті 50 цього Закону тягне за собою накладання штрафу у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції(товарів робіт послуг) за останній звітний рік, що передував року в якому накладається штраф .

Разом з тим, Товариством з обмеженою відповідальністю «Соляні» /ідентифікаційний код 38790177/ на вимогу Відділення не було подано розмір доходу (виручки) за 2015 рік, відповідно до пункту 5 статті 52 Закону України "Про захист економічної конкуренції" штраф передбачений абзацом другим частини другої цієї статті накладається у розмірі до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Під час визначення розміру штрафу враховано, зокрема наступне:

- ТОВ "Соляні" раніше не притягалось до відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій;
- Товариство не співпрацювало під час виконання Відділенням завдань, передбачених статтею 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України».

Виходячи з наведеного, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 49, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 №32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за №291/5482, та пунктами 5, 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 №5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за №90/299, (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 №169-р) (із змінами), адміністративна колегія Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ВИРІШИЛА:

1. Визнати, що товариство з обмеженою відповідальністю "Соляні", ідентифікаційний код 38790177, з жовтня 2014 року до квітня 2016 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у межах території розташування будинків та прибудинкових територій, що у вказаний період обслуговувались товариством з обмеженою відповідальністю "Соляні", з часткою 100 відсотків, оскільки на цьому ринку в зазначених межах у нього не було жодного конкурента.

2. Визнати, що товариство з обмеженою відповідальністю "Соляні", ідентифікаційний код 38790177, не довівши до споживачів інформацію про послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій в обсязі та у спосіб, що передбачено Порядком доведення до споживачів інформації про перелік житлово-комунальних послуг, структуру цін/тарифів, зміну цін/тарифів з обґрунтуванням її необхідності та про врахування відповідної позиції територіальних громад, затвердженим наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.07.2012 №390 та зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 16.08.2012 за №1380/21692, з додержанням всіх його вимог, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів.

3. За порушення, зазначене в пункті 2 цього рішення, накласти на товариство з обмеженою відповідальністю "Соляні", ідентифікаційний код 38790177, штраф у розмірі 50 000 (п'ятдесят тисяч) гривень.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду Миколаївської області в двомісячний строк з дня його одержання.

**Голова адміністративної колегії
Миколаївського обласного
територіального відділення
Антимонопольного комітету України**

В. Харченко